

Труман Капотс „Закуска в Тифани“

Винаги съм изпитвал влечение към местата, където то съм живял, сградите и техните околности. Например на Седемдесет и някоя източна улица се извисява голяма сграда от червен пясъчник, в нея наех първото си нюйоркско жилище. Там имах стая, пълна със стари мебели: диван и тантурести кресла с червена плюшена тапицерия, която създава усещането за пътуване във влак в задушен ден. Стените бяха с гипсова мазилка на цвят горе-долу като тютюнева плюнка. Навсякъде, дори и в банята, бяха окачени гравюри с римски руини, пожълтели от старост. Единственият прозорец гледаше към противопожарната стълба. Но въпреки всичко самочувствието ми се повишаваше винаги когато напипвах в джоба си ключа от апартамента; при цялата си безличност той все пак беше моят дом, първото жилище, което имах, пък и там бяха книгите ми, поставките с моливи, които да подострям – всичко необходимо, както ми се струваше, за да се осъществи мечтата ми да стана писател.

В онези дни през ум не би ми минало да пиша за Холи Голайтли, нямаше и сега да ми хрумне, ако не беше един разговор с Джо Бел, който изведнъж съживи спомените ми за нея.

Холи Голайтли живееше под наем в същата стара многоетажна къща, в апартамента под моя. А Джо Бел имаше бар зад ъгъла, на Лексингтън Авеню; все още го има. И Холи, и аз прескачахме дотам шест-седем пъти дневно не само да пием – не всеки път, – а да ползваме телефона: през войната беше трудно да си инсталираш частен телефон. Освен това Джо

Бел беше много услужлив, когато се налагаше да предава телефонни съобщения, което в случая с Холи никак не беше малко, тъй като за нея винаги имаше купища съобщения.

Разбира се, това беше много отдавна и до миналата седмица не бях виждал Джо Бел от няколко години. От време на време се чувахме с него и се случваше да се отбия в заведението му, когато бях в квартала; но всъщност никога не сме били близки приятели – само дотолкова, доколкото и двамата бяхме приятели на Холи Голайтли. Джо Бел е тежък характер, сам си го признава, според него било, защото е ерген и с болен стомах. Всеки, който го познава, ще потвърди, че с него трудно се общува. Даже е невъзможно, ако не споделяте неговите мании, една от които е Холи. Някои от другите са: хокей на лед, ваймарските кучета птичари, „Нашата госпожичка Неделя“ – популярно предаване, което е слушал по радиото в продължение на петнадесет години, както и оперетите на Гилбърт и Съливан. Твърди, че бил роднина на единия или другия, не си спомням на кого.

Така че, когато късно следобед миналия вторник телефонът иззвъня и чух: „Обажда се Джо Бел“, разбрах, че трябва да е за Холи. Той не го каза, а само: „Можеш ли да прескочиш насам? Важно е“, и квакна развълнувано с жабешкия си глас. Хванах такси в проливния октомврийски дъжд и по пътя дори си помислих, че тя може да е там, че пак ще видя Холи.

Но заварих само него. Заведението на Джо Бел е скромно в сравнение с повечето барове на Лексингтън Авеню. То не може да се похвали нито с неоновото осветление, нито с телевизор. В две стари огледала се вижда какво е времето навън, а зад бара има ниша, където сред снимки на

хокейни звезди винаги стои голяма ваза със свежи цветя, които Джо Бел подрежда с майчинска грижа. Точно това правеше, когато влязох.

– Естествено – рече той и нагласи във вазата една гладиола, – естествено, че не бих те разкарвал, ако не ми беше важно мнението ти. Отнася се за нещо странно. Някаква много чудновата история.

– Имаш новини от Холи?

Той заопипва едно листо, сякаш не беше наясно какво да отговори. Дребен човек с деликатна глава и твърда побеляла коса, той има костеливо и ръбесто лице, което би подходило повече на някой много по-висок човек; кожата му изглежда вечно обгорена от слънцето; а сега почервеня още повече.

– Не точно новини от нея. Там е работата, че не знам. Именно затова искам твоето мнение. Я да ти направя коктейл. Нещо ново. Нарича се „Бял ангел“ – каза той и смеси поравно водка и джин, без вермут.

Докато пиех този еликсир, Джо Бел стоеше прав до мен и дъвчеше хапче против стомашни болки, премисляйки онова, което имаше да ми казва. Сетне рече:

– Спомняш ли си един господин Юниоши? Джентълмен от Япония?

– От Калифорния – рекох аз, спомнях си идеално господин Юниоши. Той е фотограф в едно от илюстрираните списания и навремето имаше ателие на по-горния етаж в същата сграда.

– Не ме обърквай. Искам само да сме сигурни, че говорим за един и същ човек. Окей. Кой, мислиш, снощи влиза тук със ситни стъпки? Въпросният господин Юниоши. Не съм го виждал май повече от две години. И къде, мислиш, е бил през тези две години?

– В Африка.

Джо Бел престана да осмуква хапчето, присви очи.

– Ти откъде знаеш?

– Четох в рубриката на Уинчъл за светски новини. – Точно така си беше.

Той отвори със звън касата и извади кафеникав плик.

– Я да видим прочел ли си това в рубриката на Уинчъл.

В плика имаше три фотографии, почти еднакви, но заснети от различни ъгли: висок слаб негър, с басмена поличка и със стеснителна, но и самодоволна усмивка, държеше странна дървена скулптура, издължена глава, глава на момиче с къса момчешки пригладена коса, с косо дръпнати подчертано големи очи, лицето изтъняваше към брадичката, устата беше рязко очертана, с устни като на клоун. На пръв поглед – съвсем примитивна дърворезба, но само на пръв поглед, защото

всъщност представляваше точно копие на Холи Голайтли, поне доколкото можеше да й бъде копие тъмен неодушевен предмет.

– И какво ще кажеш? – попита Джо Бел, доволен от недоумението ми.

– Прилича на нея.

– Виж какво, момчето ми – той плесна с ръка по бара, – това е тя. Това е повече от сигурно. Японският господинчо я познал в мига, в който я видял.

– Видял я? В Африка?

– Абе само скулптурата. Не е ли все едно? Прочети текста – каза той и обърна една от снимките. На гърба беше написано: „Дърворезба. Племето С, Тококул, Източна Африка, Коледа, 1956 г.“. – Ето какво каза японецът. – И Джо разказа следното:

На Коледа господин Юниоши се случил с фотоапарата си в Тококул, някакво село, забутано в джунглата, нищо особено, няколко пръстени колиби с маймуни в дворовете и мишелови по покривите. Тъкмо решил да продължи пътя си, когато видял негър, клекнал пред една врата, да издълбава фигури на маймуни върху бастун. Това заинтригувало господин Юниоши и той поискал да види и други творения на човека. Тогава именно онзи му показал изрязаната от дърво глава на момичето; и както се изразил пред Джо Бел, Юниоши изпитал чувството, че сънува. Но когато предложил да я купи, негърът сложил длан върху деликатните си части (очевидно това било нежен жест от рода на ръка на сърцето) и отказал. Един фунт сол и десет долара, ръчен часовник и два фунта сол плюс двадесет долара – нищо не могло да го изкуши. Господин Юниоши решил поне на всяка цена да разбере как се е стигнало до извайването на дървената глава. Това му струвало цялото количество сол плюс часовника, пък и случката била разказана на смесица от африканско наречие, развален английски и ръкомахания. Но, общо взето, смисълът бил, че през пролетта на същата година трима бели се появили от джунглата, яхнали коне. Млада жена и двама мъже. Мъжете, и двамата трескави, с възпалени очи, били принудени няколко седмици да треперят затворени в отделна колиба, докато младата жена, която проявила слабост към резбаря, споделяла с него рогозката му.

– Не повярвах на тази част от разказа – рече с погнуса Джо Бел. – Знам, че й хрумват чудновати прищевки, но надали би стигнала чак дотам.

– И после?

– После нищо – сви рамене. – След това си отишла по същия начин, яхнала кон.

– Сама или с двамата мъже?

Джо Бел попремига.

– С двамата мъже, предполагам. А пък японецът разпитал за нея навсякъде наоколо. Но никой друг не я бил виждал. – И сякаш от опасение да не го зарази Закуска в „Тифани“ моето

разочарование, заяви: – Едно нещо не може да не признаеш: че това е единственото правдоподобно и конкретно известие през тези не знам колко – той преброи на пръсти, но те не му стигнаха – години. Дано е богата. Трябва да е богата. Не може да не си богат, щом си тръгнал да се развяваш из оная мръсна Африка.

– Надали някога е стъпвала в Африка – рекох уверено, обаче можех да си я представя там; това беше континент, където тя би отишла. А и главата ѝ, издялана от дърво... Погледнах отново снимките.

– Като знаеш толкова много, къде е Холи?

– Умряла е. Или е в лудница. Или е омъжена. Най-вероятно се е омъжила, мирясала е, може и да живее тук, в града.

Той се позамисли.

– Не – рече после и поклати глава. – Ще ти кажа защо. Ако беше в града, щях да я срещна. Ето, аз съм човек, който обича да скита, и този човек кръстосва улиците десет или дванадесет години и през всичкото това време очите му търсят да открият едно-единствено лице, но не го зърват – не означава ли това, че я няма тук?

Непрекъснато виждам жени, които по нещо ми заприличват на нея... плоско малко задниче... всяко слабо момиче, което върви бързо и исправено... – Той млъкна, сякаш сепнат от вперения ми поглед. – Да не мислиш, че съм се побъркал?

– Просто не знаех, че си бил влюбен в нея. Не по този начин.

Съжалих, че го казах; думите ми го смутиха. Той събра снимките и ги сложи в плика. Погледнах часовника си. Никъде не отивах, но реших, че е най-добре да си тръгна.

– Чакай – хвана ме той за китката. – Разбира се, че я обичах. Но не че съм я искал. – И додаде, без да се усмихне: – Не казвам, че не мисля за тази страна на нещата. Дори и на моята възраст – през януари ще навърша шестдесет и седем. Най-странното е, че колкото повече остарявам, толкова повече ме интересуват тези неща. Не си спомням да съм мислил толкова много за това дори когато бях младеж; а сега непрестанно. Може би когато човек остарява и все пò не го може, тъкмо тогава му се заклества в мозъка и няма отърваване. Винаги когато прочета във вестника как някой старец се е опозорил, знам, че е поради това. Обаче – той си наля уиски в голяма чаша и го изпи неразредено – аз никога няма да се опозоря. И ти се заклевам, че никога не ми е минавало през ума за Холи. Можеш да обичаш някого, без да мислиш за тези неща. Гледаш на него като на чужд човек; чужд човек, който ти е близък.

В заведението влязоха двама души и това беше подходящ момент да си тръгна. Джо Бел ме придружи до вратата. Улови отново китката ми.

– Вярваш ли ми?

– Че не си я пожелавал?

– Не, това за Африка?

В онзи миг изобщо не можех да си спомня цялата история, само си представих как Холи си тръгва, яхнала кон.

– Както и да е, нали я няма.

– Да – рече той и отвори вратата. – Няма я.

Навън вече не валеше, съвсем леко пръскаше, затова свърнах и се запътих към къщата. Улицата е с дървета, които през лятото хвърлят на тротоара шарена сянка; но сега листата бяха пожълтели и повечето бяха окапали, а от дъжда шумата беше станала хлъзгава. Къщата се намира между две пресечки до черква с часовникова кула – синият часовник отброява часовете. Видях нововъведения по сградата – хубава черна врата беше заместила старата с матовите стъкла, а прозорците бяха с красиви кепенци. Никой от хората, за които си спомням, не живее вече тук освен мадам Сапфия Спанела, прегракналата колоратура, която всеки следобед ходеше в Сентръл Парк да се пързала с ролкови кънки. Разбрах, че още е там, защото се качих по стълбите и погледнах пощенските кутии. Именно една от тези кутии стана причина да науча навремето за съществуването на Холи Голайтли.

Живеех в къщата от около седмица, когато забелязах, че на пощенската кутия на апартамент № 2 има картичка със странно съдържание. С красив строг шрифт беше написано: „Мис Холидей Голайтли“, и отдолу в ъгъла – „пътничка“. Това ми се лепна като напев: „Мис Холидей Голайтли, пътничка“.

Веднъж късно през нощта ме събуди гласът на господин Юниоши, който се провикваше надолу по стълбите. Тъй като той живееше нависоко, гласът му озвучаваше цялата къща, ядосан и строг:

– Госпожица Голайтли! Протестирам!

Гласът, който му отговори отдолу, беше младежки – безметежен и весел:

– О, миличък, наистина съжалявам. Загубила съм проклетия ключ.

– Не можете непрекъснато да ми звъните. Трябва, моля ви, да си извадите ключ.

– Но аз все ги губя.

– Аз работя, трябва да спя – крещеше господин Юниоши. – Та вие все ми звъните и звъните...

– О, не се ядосвайте, миличък. Това няма да се повтори. И ако обещаете да не се ядосвате – гласът ѝ се приближаваше, тя се качваше по стълбите, – може и да ви позволя да направите снимките, за които говорихме.

Вече бях станал от леглото си и бях открянал малко вратата. Чух мълчанието на господин Юниоши: чувах го, защото беше придружено от доловима за ухото промяна в дишането.

– Кога? – попита той.

Момичето се засмя.

– Някой ден – отвърна с леко неясен говор.

– На ваше разположение – каза той и затвори вратата си.

Излязох и се надвесих над парапета точно толкова, колкото да виждам, без да бъда видян. Тя беше все още на стълбите, но вече на площадката и подстриганата ѝ по момчешки коса светлееше: бели, руси и рижави кичури. Беше топла нощ, почти лятна, и тя носеше черна лека рокля, черни сандалети и перлен гердан плътно по шията. Колкото и да беше изящна и тънка, тя лъхаше на здраве, излъчваше свежестта на сапун и лимон и внушаваше бодростта, която струи от лицата в рекламите за овесени ядки, а бузите ѝ руменееха. Имаше голяма уста и вирнато носле. Тъмни очила закриваха очите ѝ. Това лице не беше детско, но още не беше и женско. Помислих си, че може да е и на шестнадесет, и на тридесет години; както се оказа после, беше почти на деветнадесет, щеше да ги навърши след два месеца.

Девојката не беше сама. Зад нея вървеше мъж. В начина, по който възпълната му ръка се беше лепнала на бедрото ѝ, имаше нещо неприлично – не от морална, а от естетична гледна точка. Беше нисък и дебел, със загар от кварцова лампа и напомаден, в костюм на тънки райета с подплънки на сакото, а в бутониерата му вехнеше червен карамфил. Когато стигнаха до вратата, тя взе да рови в чантата си за ключа, без да обръща никакво внимание на факта, че той лигави врата ѝ с дебелите си устни. Но когато най-после го намери и си отключи, тя се въртна към него и каза сърдечно:

– Да сте ми жив и здрав, миличък, много мило от ваша страна, че ме изпратихте.

– Ей, бебче! – възкликна мъжът, тъй като вратата се затваряше пред носа му.

– Да, Хари?

– Хари беше другият. Аз съм Сид. Сид Арбък. Нали ме харесваш?

– Обожавам ви, господин Арбък. Обаче лека нощ, господин Арбък.

Господин Арбък се облеци невярващ в затворената врата.

– Хей, бебче, пусни ме да вляза, бебче. Нали ме харесваш, бебче? Мен всички ме харесват. Не платих ли сметката на петима души твои приятели, дето изобщо не бях ги виждал? Не заслужавам ли да ме харесваш? Нали ме харесваш, бебче?

Той почука леко, после по-силно; накрая отстъпи няколко крачки назад и се приведе, сякаш се засилваше да изкърти вратата. Но не го направи, а заслиза надолу, удряйки с юмрук в стената. Точно когато слезе, вратата на девојката се отвори и тя си подаде главата.

– О, господин Арбък...

Той се извърна и усмивка на облекчение се размаза по лицето му: значи, само се е шегувала.

– Следващия път, когато някое момиче ви поиска дребни за таксата в тоалетната – хич не се пошегува тя, – съветвам ви, миличък, да не давате двадесет и пет цента!